

Публикуван номер	:	C-205/21
Номер на доказателството	:	1
Регистрационен номер	:	1181832
Дата на подаване	:	31/03/2021
Дата на вписване в регистъра	:	06/04/2021
Вид на доказателството	:	Преюдициално запитване

	:	Доказателство
Номер на подаване чрез e-Curia	:	DC144247
Номер на файл	:	1
Подател	:	Ivo Hinov (J357324)

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

Дата: 31.03.2021

Град: София

Специализиран наказателен съд

14 състав

В закрито заседание в следния състав:

Председател: Иво Хинов

като разгледа частно наказателно дело № 752 по описа за 2021 година установи следното:

1. Запитващата юрисдикция среща определени затруднения да прецени дали е съответна на правото на Съюза национална правна уредба, която предвижда задължителна криминалистична регистрация спрямо обвиняемите за умишлено престъпление от общ характер относно техните биометрични и генетични данни.

2. Тези затруднения се базират на неправилния (според запитващата юрисдикция) начин на имплементиране на правото на Съюза, изразен в позоваване на Регламент 2016/679, а не на Директива 2016/680; а също така и на игнориране на важни гаранции от Директива 2016/680, поради което подобна обработка на биометрични и генетични данни е станало рутинно правило, а не мотивирано изключение.

Така запитващата юрисдикция, въпреки че представлява съд, който би следвало да защитава правата на лицата, чийто лични данни са обект на полицейска регистрация, в действителност е силно ограничен в преценката си. Той фактически е задължен да даде разрешение за принудително извършване на такава регистрация.

3. Това налага отправяне на преюдициално запитване.

Поради което

О П Р Е Д Е Л И :

СПИРА ПРОИЗВОДСТВОТО ПО ДЕЛОТО

ОТПРАВЯ ПРЕЮДИЦИАЛНО ЗАПИТВАНЕ ДО СЪДА НА ЕС

Фактическа обстановка

4. На 24.03.2021 г запитващата юрисдикция е сезирана от заместник директора на Главна дирекция за борба с организираната престъпност към Министерство на вътрешните работи с искане по реда на чл. 68 ал.5 от Закона за Министерство на вътрешните работи и чл.11 ал.4 от Наредба за реда за извършване и снемане на полицейска регистрация. Предмет на това искане е принудително извършване на полицейска регистрация на обвиняемата В.С.

5. Води се наказателно производство (д.пр. № 120/15 по описа на ГДБОП, МВР, пр.пр. 747/2015 г по описа на СпПр) във връзка с избягване на установяване и плащане на данъчни задължения по Закона за данъка върху добавената стойност от страна на две търговски дружества – престъпление по чл. 255 НК.

6. На 01.03.2021 г е съставено Постановление по чл.219 НПК, с което лицето В.С. е привлечена като обвиняема. Деянието ѝ е квалифицирано като участие, заедно с още три лица, в организирана престъпна група, която си е поставила користна цел да

върши съгласувано в страната престъпления по чл. 255 НК; дадена е правна квалификация по чл. 321 ал.3 пр.2 т.2 вр ал.2 НК.

Това Постановление ѝ е било предявено на 15.03.2021 година. В.С. се е защитавала сама, без адвокат.

7. Веднага след предявяване на обвинението тя е поканена да окаже съдействие за осъществяване на полицейска регистрация – а именно да бъде дактилоскопирана, фотографирана и да ѝ бъде взет образец от ДНК профил.

Доколкото тя е отказала, на същата дата – 15.03.2021 г – тя е попълнила типова бланка, представляваща декларация, в която посочва, че е уведомена за наличието на законно основание да ѝ бъде извършена полицейска регистрация по Закона за Министерство на вътрешните работи. В тази декларация тя официално заявява, че не е съгласна да бъде дактилоскопирана, фотографирана и да ѝ бъдат иззети образци за ДНК профил. Не мотивира несъгласието си.

8. Такива действия по полицейска регистрация спрямо нея не са извършени; вместо това полицейският орган сезира запитващата юрисдикция.

В искането се посочва воденото наказателно производство; правят се твърдения, че са събрани достатъчно доказателства за вината на обвиняемите, вкл на В.С.; посочва се, че тя е официално обвинена в извършване на престъпление по чл. 321 ал.3 пр.2 т.2 вр ал.2 НК; че е отказала да бъде дактилоскопирана, фотографирана и да ѝ бъдат иззети образци за ДНК профил; цитират се нормите на закона (чл.68 ал.1 ЗМВР и чл.11 ал.4 НПИСР); прави се искане за принудителното извършване на тези действия (дактилоскопиране, фотографирание и взимане образци за ДНК профил) спрямо В.С.

9. Искането е придружено със следните документи: ксерокопие от Постановлението за привличане на В.С. като обвиняема и ксерокопие от Декларацията, с която В.С. не дава съгласие да бъде дактилоскопирана, фотографирана и да ѝ бъдат иззети образци за ДНК профил.

Останалите документи, съдържащи се по преписката, не са били представени на запитващата юрисдикция.

Национално право

10. Национални закони:

- Наказателен кодекс – наричан „НК“;
- Наказателно-процесуален кодекс – наричан „НПК“;
- Закона за Министерство на вътрешните работи - наричан „ЗМВР“;
- Закона за българските лични документи – наричан „ЗБЛД“;
- Закон за защита на личните данни – наричан „ЗЗЛД“;
- Наредба за реда за извършване и снемане на полицейска регистрация – наричана „НРИСПР“.

Общи положения

11. Съобразно чл. 11 ал.2 НК, умишлени са престъпленията, при които деецът е съзнавал естеството на деянието си и е искал и допускал настъпването на престъпния

резултат. Огромното мнозинство на престъпленията по НК са умишлени (останалите са непредпазливи).

12. Съобразно чл. 255 НК „който избегне установяване или плащане на данъчни задължения в големи размери“ по определени начини, изрично посочени в закона, се наказва с наказание "лишаване от свобода" от една до шест години, както и глоба до 2000 лв (около 1000 евро).

13. Съобразно чл. 321 ал.3 вр ал.2 вр чл.94 т.20 НК който участва в организирана престъпна група, която си е поставила за користна цел да върши престъпления, за които е предвидено наказание повече от 3 години "лишаване от свобода", се наказва с наказание "лишаване от свобода" за срок от три до десет години. Това деяние е умишлено и се преследва по общия ред.

14. Съобразно начина на повдигане и поддържане на обвинение престъпленията са от общ характер (обвинението се повдига и поддържа от прокурора – чл. 46 ал.1 НПК) или от частен характер (обвинението се повдига и поддържа от пострадалия – чл. 80 НПК). Почти всички престъпления по НК са от общ характер.

15. Съобразно чл. 219 ал.1 НПК: „Когато се съберат достатъчно доказателства за виновността на определено лице в извършване на престъпление от общ характер“, това лице се привлича като обвиняем. Със съответния акт (наречен Постановление) това лице се уведомява за обвинението против него. Респективно срещу него може да се вземат различни мерки за процесуална принуда, но също така то може да се защити, като даде обяснения или представи доказателства.

Относно националния правен режим за обработка на генетични и биометрични данни за нуждите на противодействие на престъпността

16. Съобразно чл.6 ЗМВР Министерството на вътрешните работи извършва определени основни дейности, част от които са оперативно-издирвателна, охранителна, разследване на престъпления. Друга такава дейност е информационната.

17. Съобразно чл.18 ал.1 ЗМВР информационната дейност се състои в събиране, обработване, систематизиране, съхранение, използване на информация. Съобразно чл.20 ал.1 ЗМВР информационната дейност се основава на информация, която е отразена или подлежи на отразяване в информационните носители, изготвени от органите на МВР. Съобразно чл.24 ал.1 ЗМВР се изграждат информационни фондове.

18. Чл.25 ал.1 ЗМВР оправомощава МВР да обработва лични данни, с цел изпълнение на своите дейности. Предвид нормата на чл. 6 ЗМВР, следва изводът, че МВР обработва лични данни с цел осъществяване на своите основни дейности - оперативно-издирвателна, охранителна, разследване на престъпления. В този смисъл е и чл.25 ал.4 ЗМВР, съобразно който информационните фондове, изградени с цел административно обслужване на населението, може да се ползват и за друга цел – а именно защита на националната сигурност, противодействие на престъпността, опазване на обществения ред, провеждане на наказателно производство.

19. Чл.25 ал.3 ЗМВР посочва, че обработването на лични данни се осъществява по реда на ЗМВР, съобразно Регламент 2016/679 и съобразно ЗЗЛД.

Съобразно чл.25а ал.1 ЗМВР обработването на лични данни, съдържащи „генетични данни, биометрични данни, с цел уникално идентифициране на

физическото лице“ е разрешено само при условията на чл.9 от Регламент 206/679 или чл. 51 ЗЗЛД.

20. Съобразно чл. 51 ЗЗЛД обработването на такива данни се допуска само ако е абсолютно необходимо, съществуват подходящи гаранции за правата и свободите на субекта на данни и е предвидено в правото на Европейския съюз или в законодателството на Република България. Ако не е предвидено, е нужно да се засягат жизненоважни интереси или данните да са направени обществено достояние от субекта на данните.

21. Съобразно чл.26 ал.1 т.1 ЗМВР при обработка на лични данни, свързани с дейностите по противодействие на престъпността, може да не се иска съгласието на физическото лице.

22. Съобразно чл.27 ЗМВР данните от полицейската регистрация по чл. 68 ЗМВР се ползват само за защита на националната сигурност, противодействие на престъпността и опазване на обществения ред.

Относно полицейската регистрация по чл. 68 ЗМВР

23. Глава пета, раздел първи от ЗМВР регулира правомощията на полицейските органи. Това са правомощията да издават задължителни разпореждания (чл.64), да отправят предупреждения към лица, за които се предполага, че ще извърши правонарушение (чл.65), да призовават лица (чл.69), да проверяват самоличността им (чл.70 и чл.71), да задържат лица (чл.72-75) и др.

24. В чл.67 ЗМВР се посочва, че полицейските органи предотвратяват, пресичат, разкриват и разследват престъпления.

Веднага след това е нормата на чл. 68, относно полицейската регистрация

25. Съобразно чл. 68 ал.1 ЗМВР на полицейска регистрация подлежат лица, които са привлечени като обвиняеми за умишлено престъпление от общ характер. Тази полицейска регистрация се извършва от полицейските органи (чл.68 ал.3 ЗМВР). И по-конкретно органите, които провеждат наказателното производство, не са ангажирани със самата полицейска регистрация; тяхното задължение е да предоставят обвиняемия на полицейския орган, който да извърши тази полицейска регистрация.

26. Съобразно чл. 68 ал.2 ЗМВР полицейската регистрация е вид обработване на лични данни, което се осъществява при условията на ЗМВР.

27. Съдържанието на полицейската регистрация е посочено в чл. 68 ал.3 ЗМВР – а именно личните данни по чл. 18 ЗБЛД (т.1), дактилоскопиране и фотографиране (т.2) и изземване на образци за ДНК профил (т.3).

Относно личните данни по чл.18 ЗБЛД (чл.68 ал.3 т.1 ЗМВР) не се иска съгласието на лицето, доколкото тези данни са служебно известни – имена, пол, номер, адрес и др.

Относно дактилоскопирането, фотографирането и изземване на ДНК образци се поставя задължение на лицата да оказват съдействие и да не пречат – чл. 68 ал.5 изр.1 ЗМВР.

28. Ако лицето, което следва да бъде подложено на дактилоскопиране, фотографиране или изземване на ДНК, с цел полицейска регистрация, не окаже

нужното съдействие, като изрази несъгласие с тези действия, то му се предоставя писмена декларация, в която да отрази своето несъгласие.

29. След това полицейският орган, който следва да осъществи елементите на полицейската регистрация по чл. 68 ал.3 т.2-3 ЗМВР – а именно дактилоскопирането, фотографирането и изземване на ДНК образци – сезира съда, компетентен като първа инстанция да разгледа престъплението, за което това лице е привлечено като обвиняем. Той сезира този съд с искане съдия от този съд да даде разрешение за извършване по принудителен начин на тези действия – а именно дактилоскопирането, фотографирането и изземване на ДНК образци.

30. Съдията разглежда искането, като преценява следните обстоятелства – дали това лице е било привлечено като обвиняем за умишлено престъпление от общ характер и дали е отказало да бъде дактилоскопирано, фотографирано и да му бъдат иззети ДНК образци. При положителен отговор съдът дава разрешение за извършване по принудителен начин на тези действия.

На съдията не се предоставя делото, поради което не може да извърши никаква преценка – нито дали са налице достатъчно доказателства за привличане на лицето като обвиняем, нито дали тези действия – дактилоскопирането, фотографирането и изземване на ДНК образци – са действително необходими за разследване на престъпления.

31. В действителност на полицейска регистрация подлежат всички лица, обвиняеми за умишлени престъпления от общ характер – без оглед доказаността на обвинението и без оглед наличието на конкретна необходимост за използване на събраните данни – към настоящия момент или в бъдещето.

32. Полицейската регистрация е по-подробно регулирана въз основа на подзаконен акт (НРИСПР), издаден от Министерски съвет, на основание чл. 68 ал.7 ЗМВР. В чл.2 НРИСПР посочва, че целта на полицейската регистрация е защита на националната сигурност, противодействие на престъпността и опазване на обществения ред. Подробно са регулирани фотозаснемането, взимане на дактилоскопни отпечатъци, изземване на ДНК проба – чл. 6-10.

Уточнено е, че органът на досъдебното производство уведомява съответния полицейски орган за основанията за полицейска регистрация, който я осъществява – чл.11 ал.1 НРИСПР.

На лицето, което следва да бъде полицейски регистрирано, се предоставя за попълване декларация, в която може да изрази съгласие или несъгласие с действията по фотографиране, дактилоскопиране и изземване на ДНК проба – чл. 11 ал.2 НРИСПР и Приложение № 6.

33. Ако лицето изрази несъгласие да бъде подложено на тези действия, следва да отрази това несъгласие в декларацията си. Тя служи като доказателство за отказа му – чл. 11 ал.4 НРИСПР.

В този случай полицейският орган отправя искане до съда за даване на разрешение за принудителното извършване на действията по фотографиране, дактилоскопиране, изземване на ДНК. След това разрешение тези действия се извършват принудително – чл.11 ал.4 НРИСПР.

Естеството на тази принуда не е конкретизирана, като се посочват правомощията по глава пета, раздел първи от ЗМВР – чл.11 ал.5 НРИСПР.

34. Право на Съюза

ХАРТА на основните права на Европейския съюз, ОВ 2010/С 83/02, наричана „Харта“.

РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2016/679 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО, ОВ L 119/1, 04.05.2016, наричан „Регламент 2016/679“.

ДИРЕКТИВА (ЕС) 2016/680 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета, ОВ L 119/89, 04.05.2016, наричана „Директива 2016/680“.

35. Преюдициални въпроси

1. Валидно ли се имплементира чл.10 Директива 2016/680, чрез позоваване в национален закон – чл.25 ал.3 и чл.25а от Закона за министерство на вътрешните работи – на сходната норма на чл.9 от Регламент 2016/679?

2. Спазено ли е изискването по чл.10 б.“а“ от Директива 2016/680 вр чл.52 вр чл.3 и чл.8 от Хартата относно предвидено в закон ограничение на личната неприкосновеност и на защитата на лични данни, при противоречиви национални норми относно допускането на обработка на генетични и биометрични данни за нуждите на полицейската регистрация.

3. Съответен ли е на чл.6 б.“а“ от Директива 2016/680 вр чл. 48 от Хартата национален закон – чл. 68 ал.4 от Закона за Министерство на вътрешните работи, който предвижда задължение за съда да разпореди принудително събиране на лични данни (фотографиране, дактилоскопиране и взимане на образци за ДНК профил), ако обвиняем за умишлено престъпление от общ характер откаже доброволно да сътрудничи при снемане на тези лични данни, без съдът да може да прецени дали има сериозни основания да се счита, че лицето е извършило престъплението, предмет на обвинението?

4. Съответен ли е на чл.10, чл.4 ал.1 б.“а“ и б.“в“, чл.8 ал.1 и ал.2 от Директива 2016/680 национален закон – чл. 68 ал.1-3 от Закона за Министерство на вътрешните работи, който предвижда като общо правило фотографиране, дактилоскопиране и взимане на образци за ДНК профил на всички обвиняеми за умишлено престъпление от общ характер?

Мотиви за въпросите

Относно първия въпрос

36. Първият въпрос се задава с оглед това дали начинът на формулиране на националния закон може да доведе до извод, съобразно критериите на правото на Съюза, че по начало националният закон допуска обработка на генетични и биометрични данни за полицейски нужди. Тези съмнения се базират на избора на националния законодател в чл.25 ал.3 и чл. 25а ЗМВР да се позове на Регламент 2016/679, а не на Директива 2016/680.

37. Съобразно чл. 2 ал.2 б.“г“ от Регламент 2016/679 той не се прилага при обработване на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяване, разследване, разкриване или наказателно преследване на престъпления.

Съобразно чл. 1 ал.1 от Директива 2016/680, нейната цел е установяване на правила, с цел защита на физическите лица във връзка с обработване на лични данни за целите на предотвратяване, разследване, разкриване или наказателно преследване на престъпления.

Следователно именно Директива 2016/680, а не Регламент 2016/679, е законодателният акт, който е следвало да бъде имплементиран в чл.22 ал.3 и чл. 25а ЗМВР.

38. Също така чл. 9 ал.1 от Регламент 2016/679 изрично забранява обработването на генетични и биометрични данни за идентификация на физическо лице; ал.2 посочва определени изключения, като противодействие на престъпността не е сред тях (тази област на приложение е изрично изключена от чл. 2 ал.2 б.“г“).

Респективно чл.10 от Директива 2016/680 изрично допуска обработката на генетични и биометрични данни, при спазване на определени условия.

Доколкото целта на чл.25 ал.3 и чл.25а ЗМВР е да се допусне, а не да се забрани обработката на тези данни, отново следва изводът, че Директива 2016/680, а не Регламент 2016/679, е законодателният акт, който е следвало да бъде имплементиран в чл.22 ал.3 и чл. 25а ЗМВР.

39. Съобразно чл.25а ЗМВР обработката на биометрични и генетични данни е разрешено само при условията на чл.9 от Регламент 2016/679 или на чл. 51 ЗЗЛД.

40. Същевременно целият Регламент не се прилага за наказателно преследване – чл.2 ал.2 б.“г“. Отделно от това чл.9 от Регламента изрично забранява обработка на генетични и биометрични данни; изключенията по ал.2 не са относими към полицейската регистрация.

41. Също така чл.51 ЗЗЛД сам не може да бъде основание за допускане на обработка на генетични и биометрични данни – т.20 по-горе. Това е така, доколкото тази норма го допуска, ако е предвидено в националното право или в правото на Съюза.

Относно това дали е предвидено в националното право, следва запитващата юрисдикция да съпостави чл.25а и чл.68 ЗМВР. А за тази цел е нужно преди това да установи точния смисъл на чл.25а ЗМВР – и по-конкретно дали е възможно да се приеме, че с него се имплементира не Регламент 2016/679, както изрично е посочено, а Директива 2016/680, както би следвало.

Относно това дали е предвидено в правото на Съюза, то отговорът несъмнено е положителен, предвид нормата на чл.10 от Директива 2016/680; при все това тази норма няма пряко действие, а следва да бъде транспонирана. Поради което отново

възниква въпросът дали не може да се приеме, че тя е достатъчно валидно транспонирана чрез чл.25 ал.3 и чл. 25а ЗМВР.

42. Поради което запитващата юрисдикция се нуждае от поясненията на Съда относно правното значение на това неточно посочване на акт от правото на Съюза в национален имплементиращ закон. И по-конкретно, посочването в национален закон (чл.25 ал.3 и чл.25а ЗМВР) на чл.9 от Регламент 2016/679, който не е приложим към полицейската регистрация и който не допуска обработката на генетични и биометрични данни за наказателни цели, може ли да доведе до извод, че все пак такава обработка е допустима, доколкото друг законодателен акт от правото на Съюза – а именно Директива 2016/680, в чл.10 от нея, ясно допуска такава обработка – въпреки че тази норма не е посочена в националния закон.

43. Следва да се вземе предвид, че чл.10 от Директивата няма непосредствено действие, доколкото тази норма е в тежест на физически лица. Тя следва да бъде имплементирана с национален закон. Възможно ли е да се приеме, че е налице дължимо имплементиране, ако в този национален закон се извършва позоваване на чл.9 от Регламент 2016/679, а не на чл.10 от Директива 2016/680?

44. Следва да се отчете, че е несъмнена волята на българския законодател да спази правото на Съюза. От тази гл.т. е налице случайна грешка. По своето съдържание имплементиращият текст в действителност съответства (или поне би следвало да съответства, което е предмет на трети и четвърти въпрос) на чл.10 от Директива 2016/680, макар и тази норма да не е изрично посочена. Предвид това съдържание и независимо от позоваването на чл.9 от Регламент 2016/679, все пак може ли да се приеме, че валидно е имплементиран чл.10 от Директива 2016/680?

Относно втория въпрос

45. Вторият въпрос е тясно свързан с първия. И по-конкретно, дори и националният съд, след разясненията на Съда по първия въпрос, да извърши такова тълкуване на чл. 25 ал.3 и чл.25а ЗМВР, че да приеме надлежно транспониране на чл.10 от Директива 2016/680, респективно приеме наличие на валидно вътрешно законово основание за обработка на генетични и биометрични данни, то ще спази ли изискването по чл.10 б.“а“ от Директива 2016/680 тази обработка да бъде разрешена съобразно правото на държавата членка.

46. Съобразно чл.3 ал.1 от Директива 2016/680, данните, свързани с физиологичната и генетичната идентичност на определено физическо лице, представляват лични данни. Съобразно чл.3 ал.2 от Директива 2016/680 под обработване се има предвид и събиране на данни. Следователно чрез фотографиране, дактилоскопиране, взимане на ДНК образец се обработват лични данни на физическо лице.

47. Съобразно чл.10 от Директива 2016/680 се установява специална защита на категорията данни, които може да се получат чрез фотографиране, дактилоскопиране, взимане на ДНК образец – а именно на „генетични данни, биометрични данни“. Тази специална защита има няколко измерения, едно от които, под буква а), е „да е разрешено съгласно ... правото на държавата членка“.

48. Самото естество на обработка на лични данни, особено чувствителни като тези по чл.10 от Директива 2016/680, представлява намеса в правната сфера на физическо лице – а именно засяга неговата лична неприкосновеност по чл. 3 от

Хартата. Поради това принудителното извършване на фотозаснемане, дактилоскопиране и взимане на ДНК образци нарушава чл.3 от Хартата. Правото на защита на личните данни е защитено в чл.8 от Хартата. Тези права – по чл.3 и чл.8 от Хартата, може да бъдат ограничени само при условията на чл. 52 от Хартата (съобр.104 от Директива 2016/680), като следва да са спазени определени изисквания. Първото от тях е да е предвидено в закона.

48. Следователно както чл.10 б.“а“ от Директива 2016/680, така и чл.52 от Хартата поставят като изискване събирането на биометрични и генетични данни да е предвидено в закона. Има се предвид валиден и ясен национален закон.

Възниква въпросът дали е спазено това изискване, при условие, че е налице противоречие между чл. 25а ЗМВР, който – доколкото се позовава на чл.9 от Регламент 2016/ 679, поне на пръв поглед, не допуска събирането на биометрични и генетични данни – и чл.68 ЗМВР, който несъмнено го допуска (т.18-19, т.27 по-горе).

49. От тази гл.т., дори и при едно корективно тълкуване запитващата юрисдикция да приема, че противоречието в националния закон може да бъде преодоляно, като се достигне до извод, че националният закон допуска обработване на биометрични и генетични данни за нуждите на полицейската регистрация, то все пак е несъмнено, че този извод е резултат не от ясната и недвусмислена норма на закона, а е резултат от сложно корективно тълкуване, постигнато след преюдициално запитване.

Тази неяснота на националния закон отговаря ли на изискването на чл.52 от Хартата ограничението на правата по чл. 3 и чл.8 от Хартата да е предвидено в закон?

Относно третия въпрос

50. Съобразно чл.6 б.“а“ от Директива 2016/680 лични данни за нуждите на противодействие на престъпността може да се обработват за лица, за които има сериозни основания да се счита, че са извършили престъпление. Съобр.31 изр.3 посочва, че обработването на лични данни на лица, които са заподозрени в извършване на престъпление, но не са осъдени, не следва да възпрепятства прилагането на презумпцията за невиност. Следователно се прилага чл. 48 от Хартата, която посочва, че всеки обвиняем се счита за невинен до установяване на вината му в съответствие със закона.

51. Същевременно националният закон – чл. 68 ЗМВР – не предвижда съдът да осъществи какъвто и да е контрол относно наличието на такива сериозни основания. Напротив – достатъчно е прокурорът или друг орган, който провежда наказателното преследване, да е привлякъл лицето като обвиняем (т.25 и т.30 по-горе).

52. Същевременно националният закон относно привличане на лице като обвиняем – чл.219 ал.1 НПК – посочва, че е необходимо да се съберат „достатъчно доказателства за виновността на определено лице“. Не е сигурно, че критерият „достатъчно доказателства“ по чл. 219 ал.1 НПК отговаря на критерия „сериозни основания да се счита, че са извършили престъпление“ по чл.6 б.“а“ от Директива 2016/680. По-скоро следва да се приеме, че за обработка на биометрични и генетични данни са необходими по-убедителни доказателства, от онези, нужни за привличане на лицето като обвиняем – доколкото това привличане служи да се информира лицето за подозренията против него, като му се даде възможност да се защити (т.15 по-горе).

53. Също така, съобразно чл.68 ЗМВР, единствено прокурорът (или водещият разследването орган – следовател, разследващ полицаи) може да прецени дали

действително са налице доказателства („достатъчно доказателства“ по чл. 219 НПК и „сериозни основания“ по чл. 6 б. „а“ от Директива 2016/680). Съдът е лишен от тази възможност. А именно, съобразно чл. 68 ЗМВР за съда е достатъчно да констатира, че лицето е било привлечено като обвиняем за умишлено престъпление от общ характер. Съдът няма правомощието да прецени дали са налице доказателства (достатъчни или сериозни) в подкрепа на това обвинение; той няма и фактическата възможност да извърши тази преценка, доколкото фактически няма достъп до делото – той получава само копие от Постановлението за привличане на лицето като обвиняем и Декларация за отказ за снемане на данни.

Задача на съда е – след като се увери, че лицето е привлечено като обвиняем за умишлено престъпление от общ характер и това лице е отказало да предостави доброволно биометрични и генетични данни (да бъде фотозаснето, дактилоскопирано и да бъде взет ДНК образец) – да разпорежи принудителното извършване на тези действия (т.30 по-горе).

54. Това повдига въпросът дали националният стандарт по чл. 219 ал.1 НПК за „достатъчно доказателства“ отговаря на стандарта по чл.6 б. „а“ от Директива 2016/680 „сериозни основания да се счита, че са извършили престъпление“.

55. Това повдига и въпросът дали запитващата юрисдикция, ако се произнесе по искането по чл. 68 ал.5 НПК, ще спази чл. 47 и чл. 48 от Хартата. А именно дали лицето, отказало да предостави доброволно лични данни (фотозаснемане, дактилоскопиране, взимане на ДНК образец), ще получи дължимата защита по чл. 47 от Хартата, изразена в ефективна правно средство за защита пред съд; а също така и дали ще бъде защитена презумпцията за невиновност по чл. 48 от Хартата. Тези въпроси се задават, доколкото съдът не разполага с делото и не може да извърши никаква преценка относно съществуване „достатъчно доказателства“ по чл. 219 НПК или на „сериозни основания“ по чл. 6 б. „а“ от Директива 2016/680.

Относно четвъртия въпрос

56. Чл.4 ал.1 б. „б“ от Директива 2016/680 посочва, че личните данни следва да бъдат събрани за конкретни, изрично указани и легитимни цели. Чл.8 ал.2 уточнява, че в правото на държавата членка следва да се посочат както общите, така и конкретните цели на обработката. Съобр.26, изр.6 посочва, че конкретните цели, за които се обработват личните данни, следва да бъдат изрично указани, легитимни и определени към момента на събирането на личните данни.

Чл.4 ал.1 б. „в“ и чл.8 ал.1 от Директива 2016/680 посочват, че събирането на личните данни следва да не надхвърля необходимото. В подобен смисъл е и съобр.26 изр.8 и 9.

Конкретно относно биометрични и генетични данни, чл.10 от Директива 2016/680 уточнява, че тяхната обработка е разрешена само когато това е „абсолютно необходимо“.

57. От тези норми може да се предположи, че е нужно в националния закон да се постави изискването за определена преценка, преди да се пристъпи към събиране на биометрични и генетични данни, чрез фотозаснемане, дактилоскопиране и взимане на ДНК образец. Тази преценка следва да обхваща както дали то да се извърши, така и дали да обхваща всички тези действия. Същевременно полицейската регистрация по реда на чл. 68 ЗМВР се прилага задължително за абсолютно всички обвиняеми за

престъпления, които са умишлени и от общ характер и се прилага задължително и за трите вида събиране на лични данни – фотозаснемане, дактилоскопиране, взимане на ДНК образец.

58. Единственото посочване е за общите цели на тази обработка – осъществяване на информационна дейност (чл.18 ал.1 и чл.20 ал.1 ЗМВР), с цел изпълнението на дейностите на Министерство на вътрешните работи (чл.25 ал.1 вр чл.6), вкл за защита на националната сигурност, противодействие на престъпността, опазване на обществения ред (чл.27 ЗМВР) – т.16-19 по-горе.

Няма законово изискване за установяване на конкретна нужда, за да се пристъпи към събиране на биометрични и генетични данни.

Няма законово изискване за преценка дали всички тези данни са необходими или и част от тях биха били достатъчни.

59. От нормата на чл.10 от Директива 2016/680 може да се предположи, че събирането на биометрични и генетични данни следва да бъде изключение, допустимо след надлежно обосноваване на нуждата, доколкото се посочва, че трябва да бъде „абсолютно необходимо“. Същевременно националният закон приема, че събирането на тези данни е общо правило, приложимо за всички обвиняеми за умишлени престъпления от общ характер.

60. Поради което възниква въпросът дали това условие - обвиняем за умишлени престъпления от общ характер – е достатъчно, за да се приеме, че са спазени изискванията на чл.10, чл.4 ал.1 б. „а“ и б. „в“, чл.8 ал.1 и ал.2 от Директива 2016/680.

61. Въз основа на отговора, който получи от Съда, запитващата юрисдикция ще може да се произнесе по искането и респективно да разпреди принудителното снемане на биометрични и генетични данни на В.С. или да отхвърли това искане като противоречащо на правото на Съюза.

Определението е окончателно.

Председател:

